

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši št. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek

: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inzerati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Svetovna vojna.

Avstrija — Rusija.

Na 1000 kilometrov dolgi bojni črti od Osovjeca do Črnovic grme avstrijski topovi.

V Karpatih je zopet pričelo snežiti. Gorska pota so neprehodna.

Ruske čete v Galiciji cenijo na 800.000 mož.

Ruski letalci so metali bombe v Premišelj. Njihove strojne puške streljajo na naše letalce in skušajo preprečiti zvezo trdnjave z zunanjim svetom.

Glavno pozorišče bojev na Karpatih je črta Lupkov—Užok. Neprestane sovražne naskoke na središče te črte Avstrijci hrabro odbijajo. Ponočne napade Rusov za postojanke na višinah so Avstrijci odbili in pri tem vjeli 8 častnikov in 570 mož.

V Karpatih so boji zelo trdovratni. Rusi so 7. marca napadli pri Lupkovu z močnimi silami, vendar se je njih napad ob žičnih ovirah razbil. Na drugem delu bojne črte so Avstrijci osvojili neki vrh in pri tem vjeli 10 častnikov in 700 mož. Na neki sosedni višini so naši vjeli 1000 Rusov.

Pri Dukli so avstrijske čete iztrgale Rusom več strelskih jarkov. Tudi na fronti zemlinske stolice na Ogrskem so naši napredovali.

V vzhodnih Beskidih Rusi z vso silo napadajo, posebno pri Užoku, vendar pa brezuspešno.

Neprestano se ponavljajo sovražni napadi na karpatski fronti, ki jih pa naše čete odbijajo s težkimi izgubami za Ruse. V teh bojih so naši zopet vjeli 600 Rusov.

Na južnem krilu fronte ob Dunajcu so se posebno odlikovali cesarski strelci.

V zahodni Galiciji pri Gorlicah so naši predri dele sovražnih strelskih črt in po krvavem boju osvojili neki važni kraj. Več častnikov in 500 mož so vjeli.

V Bukovini se dela na to, da se napravi prejšnji red.

Vzhodno od Črnovic, na drugi strani reke Prut, je naše topništvo uničilo rusko topniško postojanko.

V jugovzhodni Galiciji je bila tudi močna ruska konjenica občutno poražena.

V bojih na ruskem Poljskem so Avstrijci dosegli uspehe. Vrgli so sovražnika iz več prednjih opirališč in strelskih črt.

Neki poročevalec, ki je obiskal fronto pri Dunajcu, kjer se vrše hudi artiljerijski boji, piše: „Grmenje je bilo tako silovito, da se tudi najbolj viharo grmenje v naravi ž njim ne more primerjati. Lomastenje padajočega drevja in podirajočih se poslopj se meša z ječanjem ranjenih in umirajočih. Povsod se delajo ogromne jame, razrite od ruskih granat. V neki vasi je bil poročevalec priča zanimivega dogodka. Rusi so iz pivovarne I. Götza v Okicimu okoli 45.000 hektolitrov piva in sladu izlili v reko. Vsled tega je voda narasla za pol metra. Prebivalci vasi na obrežju so s škafi hodili k reki in zajemali sladko mešanico vode in piva. Še nikoli ni pivo tako resnično teklo v potokih, kakor tu.“

Nemčija — Rusija.

Nemci so na več krajih prešli v defenzivo. Izsilili so si prehod čez reko Bobr. Trdnjavo Prašniš so Nemci zapustili in Rusi so vjeli 10.000 mož. Severno od Grodna se vrše ljuti boji. Nemci so zavrnili ruske napade.

Francosko vojno ministrstvo je izdalo razporedbo sovražnih čet, v kateri pravi, da imajo Nemci na ruskem bojišču 30 armadnih zborov, k temu pa pride še 21 zborov avstroogrskih čet. Na francoski fronti imajo Nemci 47 zborov.

Nemci in naši oblegajo trdnjavo Osovjec, ki je čvrsto zgrajena in odgovarja na ogenj nemških 42 cm topov in naših motornih baterij. Ob reki Memel so dosegli nemške čete nekaj uspehov.

Pri Prašnišu so Nemci odbili ruski napad. Nemško premikanje severozahodno od Grodna se vrši po načrtu. Zahodno od Prašniša so Nemci odbili ruski napad in pri tem vjeli 3400 Rusov ter zaplenili 16 strojnih pušk.

Pri Ravi so nemške čete odbile dva ponočna ruska napada.

Pri Avgustovu so Nemci zavrnili ruske napade. Severnovzhodno od Lomže je sovražnik brezuspešno napadel in pustil Nemcem 800 vjetnikov. Pri Novem Miastu ruski napad ni imel uspeha; Nemci so vjeli 1750 Rusov.

Bitka pri Grodnu se vrši z veliko trdovratnostjo. Nemci hočejo z močnimi silami prodreti rusko fronto med Grodnim in Osovjecem. Grodno, ki šteje 50.000 prebivalcev, je zelo važna trdnjava. Okolica je gozdna.

Južno od Avgustova napadi Rusov zopet niso uspeli.

Nemčija — Francoska.

Neki francoski parnik, ki je vozil strelivo za Nieuport, je vsled pomote pijane posadke zavozil v Ostende, kjer so ga Nemci potopili. Posadko so rešili.

Na vrhu Loretta so Nemci vzeli francoske postojanke v širini 1600 metrov in pri tem vjeli 558 Francozov, 8 častnikov, zaplenili 7 strojnih pušk in 6 manjših topov.

Med Nieuportom in Arrasom imajo Francozi in Angleži, če se sme poročilu verjeti, pripravljena 2 milijona vojakov in še vedno prihajajo od juga nove čete. Skozi Hazebrouck se je en sam dan peljalo 400 topov in 150 oklopnih avtomobilov, tudi motorne baterije, ki so podobne avstrijskim. To je zadnji velikanski poskus, da vržejo sovražnika iz Francije.

Južno od Yperna so Nemci s svojim ognjem Angležem zadali veliko izgub. Odbili so tudi francoske napade na različnih krajih. Francozi nekoliko napredujejo v Champagni.

PODLISTEK.

Beli vrabec.

(Iz češčine priredil V. Hybášek.) (Dalje.)

Seveda se je našlo tudi nekaj pustih črnogledov, ki so posmehljivo vpraševali: „Kaj pa imamo od tega, ako smo meščani? Ali bodo morda davki in doklade zdaj manjši?“

K sreči so ostali ti v veliki manjšini, osamelci; njih glasovi so se izgubili v splošnem navdušenju. —

„Meščansko šolo zdaj moramo dobiti.“

„Meščansko pivovarno si bomo postavili“, so se veselili drugi. Lokalni zgodovinar, učitelj Ličar, je predlagal novemu mestu celo grb. Splošno navdušenje je doseglo svoj višek v veliki slavnosti: povišanje Javorja v mesto. — In po letih je zopet prišel na javorsko postajo vlak okinčan z venci in zastavami. Pripeljal je množico deputacij in imenitnih gostov, med njimi tudi slavnostnega govornika — državnega poslanca. Belo oblečena deklica s šopkom, ognjegasci, veterani in druga društva z zastavami so mu šla v slovesnem sprevedu naproti in hvaležno mesto ga je v svoji seji imenovalo za častnega meščana.

Kakor vihar je šla slavnost mimo novega mesta. Govori o „mejniku v zgodovinskem raz-

voju mesta,“ o „že davno čuteni potrebi“ — so izzveneli; upadli so valovi navdušenja in tok življenja v Javorju se je zopet vrnil v svoje navadne bregove.

Trgovec Bernik je čutil, da je prišel zanj čas, da odstopi. V ginljivem govoru je razložil mestnim svetovalcem, da procvitajoče mesto zahteva mlado glavo, podjetno in odločno, in da zato on — starček — zapušča svoj prostor in odhaja iz javnega življenja ter naredi prostor zmožnejšim močem. Nekoliko so se sicer svetovalci obotavljali, predno so sprejeli njegov odstop, toda izkušeni mož je kmalu spoznal, da se ni motil in da je s svojim korakom ustregel skritim željam skoraj vseh gospodov odbornikov. Vedel je, da bi vnovič itak ne bil izvoljen, in tako je s sijajem „prvega mestnega župana“ odhajal prostovoljno in s častjo.

Že v prihodnji seji je prepričal njegov namestnik vse mestno zastopstvo, da se ne more sedaj več tako po domače uradovati „kje v prodajalni“, kakor doslej. „Dobro ime mesta,“ je rekel, „zahteva, da se napravi mestni urad in v vseh naših časopisih razpiše služba mestnega tajnika. Predlog je bil sprejet soglasno. Čez teden dni je že nosil „sluga mestnega urada“, stari Trojan, preoblečen v novo uniformo, cele kupe lepo pisanih prošenj, podprtih s prilogami, izpričevali, obljubami in prošnjami. „Jezični“ doktorji, zdravniki brez službe, odvetniški koncipienti itd.

so ponujali novopečenemu mestu svoje moči, toda vse je premagal — Janez Kosec.

Samo njegovo prošnjo je držal v roki novi župan gospod Dolenc, — lastnik hotela in predsednik skoro vseh krajevnih društev — ko je pri seji mestnega zastopstva prišla na vrsto točka: „Volitev mestnega tajnika.“

„Gospodje,“ začel je gospod župan, „pojavili so se sicer glasovi, da bi moralo biti razpisano mesto oddano tukajšnemu rojaku, kakor je tudi v drugih mestih hvalevredna navada. Toda po vsestranskem prevdanku ne morem drugače, kakor priporočiti vam Janeza Kosca. Kakor je iz njegove prošnje razvidno, je Kosec doslej neoženjen, mlad in jurist. Pa to še ni vse. Kakor veste, gospodje, mora naš tajnik imeti tudi gotove družabne lastnosti. On mora biti gonilna moč za naše javno življenje. Tu rabimo moč, ki bi naše mlado, procvitajoče mesto častno zastopala. Kolikokrat je treba kakega vzletnega prologa ali navdušenega govora pri raznih slavnostih! Potrebno je včasih napisati kak dopis v časopise, poslati krepko resolucijo ali oznaniti svetu kak drug pojav narodnega življenja in za take stvari je moj kandidat kakor ustvarjen. V sosednem mestu imajo tajnika, ki je izboren kot gledališki režiser, v Lipnici je mestni tajnik izvrsten tenorist, drugod zopet odliččen športnik — a naš prihodnji tajnik je — pesnik.“

Pri Tirlemontu v Belgiji se je poškodoval neki nemški zrakoplov, ko se je pri izkrcanju ponoči zapletel v drevesa. Zrakoplov bodo zopet sestavili.

Francozi so dosegli v Champagni nekaj uspehov, vendar kljub vsem naporom niso mogli omajati ugodnih nemških postojank pri Reimsu, ki se neprenehoma že mesece obstreljuje. Mesto so Nemci večkrat že kar posejali z granatami. Več prebivalcev je bilo ranjenih in ubitih. Mesto je gorelo na mnogih krajih.

Severozahodno od Le Mesnila sovražni napad ni uspel, pač pa nemški, pri katerem so ujeli Nemci 140 Francozov.

V Vogezih boji zahodno od Münstra in severno od Sennheima že niso končani.

Garibaldijeva legija je na povelje francoskega vojnega ministra Milleranda razpuščena, ker so bili Italijani nevoljni na vojno v strelskih jarkih.

Nemčija je zamenjala s Francijo težko ranjene vjetnike.

Angleško mornariško društvo je razpisalo 100.000 mark nagrade tistemu angleškemu letalcu, ki uniči v zraku kak Zepelinov zrakoplov.

Boj za Dardanele.

Združeno angleško-francosko brodovje je zadnje dni zopet obstreljevalo Dardanele. Bilo je pri napadih udeleženi 30 križark. Tudi Gallipoli so baje obstreljevali Angleži. Vsega skupaj je zbranih zdaj pred Dardanelami nad 70 ladij.

Zavezniki zatrdno pričakujejo, da jim bo zavzetje Dardanel uspešno. Saj jim je lega njihovih utrdb znana, ko so še pred nekaj meseci poveljevali turški mornarici angleški častniki. Prvo, zunanjo vrsto dardanelskih utrdb, pet po številu, so zunaj razrušili. Zdaj prično bombardirati drugo vrsto, kar bo gotovo težje delo, ker je preliv ožji. Pripravili so Angleži tudi armado, ki šteje 60.000 mož in kateri poveljuje d' Amadu. Angleži in Francozi so izbrali za oprališče svojega brodovja grška otoka Kios in Lemnos. Pa tudi Turki mirno ne gledajo, kako si hoče sovražnik izsiliti prehod do Carigrada. Zbrali so na gallipolskem polotoku 130.000 mož. Eni armadi poveljuje Enver paša, druga bo branila glavno mesto. Nemški maršal Goltz paša in drugi nemški častniki so se udeleževali ministrskih sej. Čete iz Odrina in Tracije bodo zbrali v Carigradu.

Angleži stavijo sedaj velike nade na svoj naddrednot „Kraljica Elizabeta“. Ta vojna ladja ima osem topov po 38,1 cm; je baje največja vojna ladja, ki se je dozdej zgradila. Obstreljevala bo utrdbe v morski ožini, ne da bi ji bilo treba voziti v ožino. Ta ladja je bila prva oborožena med petimi angleškimi ladjami, ki se zdaj istotako oborožujejo. Imajo pa te ladje po 29.000 ton.

Turški glavni stan poroča, da poizkus sovražnikov, izkrcati se pri Sedd il Bahru, ni uspel. Tudi pri Kum Kale se je 400 sovražnih vojakov

„Ooo,“ oglasilo se je nekaj prijetno presečenih poslušalcev, in župan je nadaljeval: „Da, da — pesnik! Sam tega sicer v svoji prošnji ne navaja, a nekdo drugi, in sicer literarno društvo naših pisateljev, nam ga toplo priporoča kot nadebudnega pesnika. Narodni škandal bi bil, ako bi prezrli tako priporočilo. S tem bomo storili veliko delo na narodnem polju, pridobili si zaslug za našo krasno literaturo in povrh bo to imenovanje tudi privlačna moč prve vrste za naše mesto, — kajti kolikor jaz vem, nima nobeno drugo mesto v svoji službi — pesnika.“

„Pravite, da še ni oženjen?“ vprašal je že radi gotovosti pek Vrbanija.

„Neoženjen, gospod svetnik!“, posmejal se je potuhnjeno župan. Mislil je pri tem na pet Vrbanjevih hčerk, ki so še vse čakale ženinov.

„In kje bo stanoval?“ vpraša lastnik velike hiše, gospod Kovač.

„Morda imate kako sobico prazno; priporočili mu bomo vašo mirno hišo,“ obljubil je glava mesta.

Tako je padlo še nekaj vprašanj in, ko je župan na vse v splošno zadovoljnost odgovoril — pritrdil je predlogu tudi radikalec in vedni nergač mesar, rekoč: „Naj bo, pišite mu torej, da je izvoljen soglasno.“

(Dalje prih.)

poizkušalo izkrcati, pa so jih Turki pregnali nazaj v ladje. — Dva angleška letalca, ki sta letela čez zaliv Saros, sta padla z letalom vred v morje.

Od brodovja, ki operira pred Dardanelami, so izločili 6 ladij, ki so postale za boj nesposobne. Turki so po odhodu angleških mornariških častnikov iz Carigrada preosnovali obrambo Dardanel. Raditega prvi poizkus sovražnega brodovja, da prodre skozi Dardanele, ni uspel.

Edina ruska ladja, ki sodeluje pri Dardanelah, je križarica „Askold“. Obstreljevala je utrdbe pri Smirni. Dne 8. marca so obstreljevale tri sovražne oklopnice utrdbe pri Smirni tri ure, ne da bi dosegle kaj uspeha. Naslednji dan se je obstreljevanje nadaljevalo eno uro. Pri Smirni se je potopil sovražni iskalec min.

Kaj nameravajo zavezniki z napadom na Dardanele? Eden glavnih vzrokov, da je Rusija pričela vojno, je svobodni izhod na veliko svetovno morje. Tu jim stoji na poti Carigrad in prehod skozi Dardanele. Pa tudi za sedanji vojni položaj je izredne važnosti, da dobe Francozi in Angleži dohod do Rusije. Rusija jih bo preskrbovala z žitom, dočim bo ona todi dobivala vojni material, katerega nujno potrebuje. Vrhtega hočejo s tem vplivati na nevtralne države, na Grško in Italijo.

Anglija je Rusiji baje dovolila posest Carigrada, zato je pa dobila zagotovilo, da ji Rusija ne bo nasprotovala v Egiptu in južni Perziji in da ji prepusti plen pri Palestini, Arabiji in Mezopotamiji.

Rusi hočejo Dardanele brezpogojno imeti zase. Z ozirom na vest, da postanejo Dardanele mednarodne, za vse proste, je pisala vladna „Rječ“: „Neutralizacija Dardanel bi bila za Rusijo najmanj ugodna rešitev, in zato Rusija ne bo nikdar v to privolila. Odločitev glede Dardanel je za Rusijo življenske važnosti in zato ne sme v tem oziru nikakor popustiti na korist svojim zaveznikom.“

Italija.

Enotno delovanje katoličanov v Italiji. Papež želi, da pristopijo italijanski katoličani ljudski zvezi in naj delajo na to, da se organizacija, ki se bo po papeževem sklepu preustrojila v enotno, z istimi smotri in naziranj, razširje v vseh škofijah in župnijah.

Italija vpokliče doslužene rezervne častnike. Vojni minister je predložil zbornici zakonski načrt, ki zadeva vpoklicanje rezervnih častnikov, tudi tistih, ki radi starosti nimajo več nobene vojaške obveznosti, v dejansko službo. Rezervnim častnikom hočejo tudi proti njihovi volji zagotoviti popolnejšo vojaško izobrazbo. Zakonski načrt je zbornica brez debate sprejela.

Draginjski nemiri v Italiji. V mestu Pisi so ženske demonstrirale proti visokim cenam kruha. Tudi brezposelnost je v Italiji zelo velika. Prav resni nemiri zaradi lakote so bili zadnje dni tudi v italijanski Furlaniji. V več krajih so ljudje naskočili mestne hiše. Vlada je poslala med stradalce živeža in orožnikov, ki so delali mir.

Za nevtralnost Italije. Zveza industrijcev in trgovcev v Turinu je čestitala ministrskemu predsedniku, ker je nastopil proti vojnim hujšakcem. Zveza upa, da se domovini v korist vzdrži nevtralnost.

Nov francoski poslanik v Rimu? Francoski poslanec Benoit je došel v Rim, da stavi Italiji gotove predloge. Če jih Italija sprejme, postane Benoit naslednik sedanjemu poslaniku Barrére, ki je bolehen.

V Italiji se podrle gore. Železniška proga Neapolj-Potenza je zasuta, ker so se podrle gore. Tudi več cest je bilo zasutih.

Nov italijanski naddrednot. Izpustili so te dni v morje nov naddrednot „Marc' Antonio Colonna“. Za mornarico so preizkušali nov vodljiv zrakoplov, ki je dosegel hitrost 100 kilometrov na uro.

Univerzo v Milanu, ki je bila radi hujšajočih izgredov začasno zaprta, so zopet odprli.

Italijanski socialisti so za nevtraliteto in je njih vodstvo v Rimu sklenilo nadaljevati agitacijo za brezpogojno vzdrževanje nevtralnosti.

Iz Tripolitanijske. Proglasili so nad tremi okraji obsedno stanje, da se preprečijo roparstva in upori. V Ghamades je došel major s svojimi četami.

Sporazum med Salandro in Giolittijem. Med Salandro, italijanskim ministrskim predsednikom, in Giolittijem se je dosegel popoln sporazum, čemur se pripisuje velika važnost.

Italijanski podčastniki letnikov 1885 do 1888 so vpoklicani k 60 dnevni orožni vajam. Tudi so mnogo mlajših častnikov povišali in uvrstili rezervne častnike v aktivno službo.

Grčija.

Grška se pripravlja na vojno. Grški strokovnjaki v mornarskih zadevah smatrajo padec Dardanel le za vprašanje časa, in ker ne morejo preprečiti zasedanja Carigrada od strani Rusov, bodo baje sodelovali pri operacijah proti Dardanelam, da dobe nekoliko pravic do odločevanja o končni usodi Carigrada. Vendar pa nekateri opozarjajo, da po govorih v ruski dumi in v angleški zbornici ni upanja, da bi trojni sporazum na korist Grške spremenil svoje pogodbe.

Ministrski predsednik Venizelos je podal demisijo, ker kralj ne odobrava vladne politike, ki zahteva vojno. Beje je Venizelos hotel dati trojnemu sporazumu 100.000 mož na razpolago, za kar pa še ni prišel ugodni trenutek. Grška je doslej prepustila le svoja pristanišča za oprališče angleško-francoskega brodovja. Grške misije „Rdečega križa“ v Srbiji in Crni Gori so bile odpoklicane v domovino. Grki oborožujejo pomožne ladje, ki so jih vpoklicali v vojno službo, z lahкими topovi. Obenem so postavili na utrdbah 16 novih topov, ki so jih dobili iz Anglije.

Grška vlada je vprašala Bolgarijo, zakaj da zbira ob grški meji vojake. Bolgarija je odgovorila, da radi velikih spomladanskih vaj.

Venizelosov naslednik je postal Gunaris, ki bo nadaljeval politiko stroge nevtralnosti.

Trojni sporazum je baje ponudil Grški za to, da mu pomaga pri Dardanelah, kos maloazijske obale in pokrajino blizu do Carigrada.

Bolgarija.

Bolgarski listi izjavljajo, da Bolgarija ne bo mogla prosto dihati, ako ne ostane Carigrad turški. V slučaju, da bi hotela Rusija vzeti Carigrad, bi Bolgarija stopila na stran Turčije in bi torej bila vojna z Rusijo neizogibna. Bolgarski vojni minister je predložil zbornici predlogo, s katero zahteva 90 milijonov frankov kredita za nabavo orožja, deset milijonov pa za zgradbo skladišč in vojašnic. Torej se Bolgarija pripravlja. Kakor znano, je lansko leto Bolgarija dobila 500 milijonov frankov na posodo v Nemčiji. S tem denarjem se je dežela gospodarsko opomogla.

Bolgarija mobilizira. Pri Tirnovu je zbranih 100.000 mož, ravnotoliko jih stoji ob srbski meji. Če poseže Grška v vojsko, vzplamti na Balkanu nov požar.

Albanija.

Srbske čete baje korakajo skozi Albanijo, da prodro do Jadranskega morja.

Anglija — Srbija.

Anglija pošlje Srbiji kot znak posebne naklonjenosti 500 železniških voz moke, 100.000 uniform in 100.000 plaščev. V Srbijo odpotuje 30 angleških zdravnikov.

Švica.

Ugledni Švicarji in korporacije so predložili zvezni vladi tiskano prošnjo, naj predsednik in zvezni svet z drugimi nevtralnimi državami dela na to, da sklenejo vojskujoče se države mir.

Turčija — Rusija.

V kavkaških bojih so Turki jako hrabri in žilavi, posebno carigradske čete.

Portugalska.

Portugalski demokrati so na svojem sestanku v Lamegu imenovali generala Correra Barreto za predsednika republike „Severna Portugalska“.

Japonska — Kitajska.

Japonska gosposka zbornica je soglasno odobrila zahtevane kredite za oboroževanje.

Kitajska mora po izjavi japonskega zunanjega ministra sprejeti vse japonske zahteve, ki merijo baje le na varstvo kitajskega obstoja in resnične neodvisnosti.

Kitajska je že sprejela zahtevo Japonske, da se podaljša doba najema za japonsko posest na polotoku Liaotangu, med temi Port-Arturja in Dalnega, na 99 let.

Amerika proti Japonski.

Združene države so pozvale japonsko vlado, da se jim uradno naznani, kaj da zahteva Japonska.

Amerika se oborožuje.

Iz Pittsburga in drugih orožaren prevažajo obilo topov v Kalifornijo, Texas, Florido in k Panamskemu kanalu. Za obrežno brambo se bo izdalo štiri milijarde. V Veracruz sta odpluli dve ameriški bojni ladji.

Amerika bo posredovala za mir.

Wilson je v Evropo odposlal polkovnika Honsse, ki bo obiskal glavna mesta, kjer naj ustvari razpoloženje za mir.

Skupni ministrski svet je imel dne 5. marca sejo, katere se je udeležil ogrski ministrski predsednik grof Tisza. Posvet je bil izredno važen z ozirom na gotova vprašanja zunanje politike. — Drugič je svet zboroval dne 6. t. m. Predsedoval mu je grof Stürgkh. Ministri so se posvetovali tri ure in pol. Dne 8. t. m. je zopet zboroval ministrski svet.

Baron Burian odlikovan. Nemški cesar je odlikoval našega zunanjega ministra barona Buriana.

Izmenjava civilnih vjetnikov. Rusijo bodo smeli zapustiti vsi moški avstrijski in nemški državljani od 17. do 45. leta, ki za boj niso sposobni. Zdravniki in duhovniki, ki so pripadali vojaštvu, smejo istotako odpotovati.

Nad 190.000 vjetnikov v februarju. Nemci so po uradnih poročilih vjeli meseca februarja 135.000 Rusov, 5000 Francozov in 350 Angležev. Avstrijci so vjeli v Bukovini in v Galiciji isti mesec 50.000 Rusov. Vsega skupaj imajo Nemci v svojih vjetniških taborih 780.000 mož.

Avstrijski podmorski čoln na jugu Jadranskega morja. Na južnem delu Jadranskega morja so baje videli avstrijski podmorski čoln, ki je gotovo poizvedoval o gibanju sovražnega brodogoja.

Papež in vojna. Papež Benedikt XV. je v stalni zvezi z vladami vojskujočih se držav in ni izključeno, da bo v primernem času stavil nov mirovni predlog, če ne prej, vsaj o veliki noči. Velikonočne praznike bodo letos tudi pravoslavni obhajali tiste dni, kakor katoličani.

Nov vojaški kredit v Romuniji. Finančni minister je predložil zbornici, naj se najame vojaško posojilo 200 milijonov levov.

Romunski izvoz živil. Finančni minister je zbornici predložil zakonski načrt, ki nalaga carino na izvoz fižola, koruze in koruzne moke in prepoveduje izvoz rži in ovsa.

Črnogorski prestolonaslednik je smrtno-nevno obolev in na okrevanje ne upajo.

Pegasti legar v Srbiji. Pegasti legar se je na Srbskem strašno razširil. Smrtnih slučajev je na dan 50 do 60. Tudi zdravnikov je že mnogo pomrlo na tej hudi bolezni. Reveži so naši vjetniki. V Valjevu je zadnji teden umrlo za legarjem 1300 oseb. V Avstriji je zadnji mesec obolelo 287 oseb.

Francoski general Pau je došel v Petrograd, kjer so ga težko pričakovali. Pregledal je, v kakšnem stanju je ruska armada. Ruski car ga je sprejel v avdijenci.

Novi francoski oklopnici. Uvrstili so Francozi v mornarico dve novi oklopnici: „Provence“ in „Bretagne“. Ladji obsegata po 23.550 ton, oboroženi sta vsaka z desetimi 34 cm in z 22. topovi po 13-8 cm. Posadke je na vsaki ladji po 1100 mož.

Vojaško letalo zgorelo. Nad mestom Chalons sur Marne se je vnelo neko letalo, ki je zgorelo in padlo na zemljo. Oba letalca sta bila mrtva.

Ruski socialni demokrati. Zaprli so 8 ruskih socialno-demokratskih poslancev, ki jih dolže veleizdaje.

Izvoz živil in krme iz Rusije prepovedan. Krma in živila se smejo iz Rusije izvažati le proti posebnemu dovoljenju vlade.

Rusi vpokličejo letnik 1916. Letnik 1916 bodo Rusi vpoklicali v vojno službo dne 28. aprila.

Strah pred bombami v Petrogradu. Izakovo katedralo v Petrogradu in stolnico v Kronstadtu so zakrili s tančicami, da ne bi mogli sovražni letalci meriti na dragocene stavbe.

Ženski vozniki pri ruskem trenu. Mestni poglavar v Moskvi je izdal dovoljenje, da smejo ženske od 25. do 50. leta starosti služiti v armadi kot voznice pri trenu.

Anglija je odklonila ameriške predloge glede ravnjanja z nevtralnimi ladjami.

Anglija pokupila ves izvoz argentinskega žita. Preko Švice se širi vest, da je Anglija nakupila argentinsko žetev za l. 1916. Ta vest bržkone ne bo verodostojna, zakaj vsega žita, ki se bo izvozilo, je nad 30 milijonov centov. Pač pa je morda res, da je Anglija pokupila pšenico, ki so jo dozdej pripravili za izvoz. Za nevtralne države bi to pomenilo hud udarec, ker so po veliki meri navezane na uvoz žita iz Argentinije.

Na Angleškem delavstvo stavka. V Liverpoolu stavkajo premogarji, rudarji na Škotskem so napovedali stavko; največjo skrb povzročata vladi napovedana stavka usnarjev, ki izdelujejo usnje angleški in francoski armadi. Vendar vlada upa, da bode to gibanje ustavilo.

Podmorski boji proti Angliji. Neka angleška torpedovka je potopila nemški podmorski čoln „U 5“ blizu Doverja. Posadko so rešili. Parnik Therdis je pri Beachy Headu z vso silo zavozil na neki nemški podmorski čoln, katerega je pa le nekoliko poškodoval in se je čoln vrnil v dobrem stanju v nemško pristanišče. Nemški podmorski čolni so dozdej napravili angleškemu trgovskemu brodogoju 100 milijonov kron škode.

Angleži zaplenili ameriški petrolej. Angleške bojne ladje so v Dedeagaču zaplenile 300.000 veder petroleja, ki je bil namenjen carigranski agenturi „Standard Oil“. Ameriška vlada zahteva takojšnjo izročitev petroleja.

Kitchenerjeva armada. Do konca majnika Angleži prepeljejo en milijon mož čez Kanal na Francosko.

Nove kanadske čete na bojišču. Kanada je odposlala na bojišče čete, ki štejejo baje 120.000 mož.

Pomanjkanje na Španskem. V mnogih španskih provincih vlada lakota. Prebivalstvo prireja demonstracije proti draginji.

Severna Amerika proti Nemčiji. Obe zbornici sta sprejeli resolucijo, ki pooblašča vlado, da sme po carinskih uradnikih zabraniti izvoz premoga in blaga nevtralnih ladij, če obstoja sum, da nameravajo oddati na visokem morju premog in blago ladjam vojskujočih se držav. To bi bilo za Nemčijo zelo mučno, ker sama ne more dovažati ladjam premoga, drugod bi ga pa tudi ne dobila več.

NOVIČAR.

Kdaj morajo črnovojniki odriniti v vojaško službo. Letnika 1891 in 1895 nastopita vojaško službo 15. marca, letnik 1896 pa 15. aprila.

Spomladanski dopusti. Dopusti se bodo dajali samo tiistim vojakom, ki opravljajo varnostno službo pri železnicah in drugih javnih napravah, ali služijo pri nadomestnih četah doma v zaledju in pa okrevajočim vojakom. Dopusti ne bodo dolgi. Prosi lahko vojak sam ali pa njegovi domači potom okrajnih glavarstev. Dopust da edinole oddelkovo poveljstvo, in sicer največ za 14 dni, dobili ga pa bodo predvsem samostojni poljedelci, potem njihovi domači in v zadnji vrsti nesamostojni poljedelski delavci. Dobil se bo dopust po potrebah dela in časa ter krajevnih razmer.

Radi letošnje obdelave polja se je vršil dne 4. marca važen posvet v deželnem dvorcu, katerega so se pod vodstvom deželnega glavarja dr. Sušteršiča udeležili zastopnik vlade, zastopnika deželnega odbora, kmetijske družbe, poslanec dr. Krek kot predsednik „Zadruže zveze“, zastopnik „Gospodarske zveze“ in deželni kmetijski strokovnjaki. Storili so se važni sklepi za prospek kmetijstva.

Šolska mladina za delo na polju. Deželni odbor je predložil dež. šolskemu svetu sledeče nasvete: Odločitev vprašanja, v kateri meri naj se pritegnejo učenci in učenke ljudskih in ponavljalnih šol k poljskim delom, naj se položi za vsako občino v roke krajnega šolskega sveta, ki mora vpoštevati tozadevni poziv županstev.

Krajni šolski sveti naj imajo pravico, šolski pouk v ljudskih in ponavljalnih šolah zaključiti v celoti, ali pa sam o v posameznih razredih. Glede srednješolcev kmetijskih staršev naj se pa dovoli oprostitev šolskega pouka od 1. aprila dalje na predlog županstva občine, kjer je učenec doma. Oprostitev pristoja ravnateljstvu. V vseh slučajih oprostive za to šolsko leto naj dobe učenci takoj izpričevalo za celo leto.

Žrtev krščanske ljubezni. Apostolska gorečnost je gnala linškega škofa dr. Hittmairja, da da je šel v barake pri Mauthausenu, kjer bivajo s:bski vjetniki, bojnikom sreč. Noč in dan je tam bival in opravljal najnižje službe. Nalezal je pegasti legar in ta bolezen ga je spravila pod zemljo. Pokopali so ga brez slovesnosti, ker so se bali, da bi se bolezen utegnila razširiti, ako bi se sešle množice ljudstva k pogrebu. Pel mu je le mrliški zvonec, ko so ga dne 7. t. m. ob 7 uri zvečer položili v kripto stolne cerkve. Star je bil 56 let; 6 let je bil škof v Lincu. Njegovo junaštvo je vzbudilo pozornost v daljnih krogih.

Naš 27. domobranski polk se je zopet odlikoval. V težkih, trudapolnih bojih v Karpatih je 27. domobranski polk častno rešil dano mu nalogo. Vjel je 600 Rusov. Po pravici je naše fante neki Nemec imenoval „Železne Slovence“.

Na Rupi pri Kranju je danes umrla 26 let stara učiteljica Angela Kuralt in bo v nedeljo ob 5. uri popoldne ondi pokopana.

Utonila sta v blejskem jezeru Jožef Vrhunc in Peter Dolar, oba z Bleda. Sia sta ponoči čez led domov, ki se jima je vdrl.

Bohinjska Bela. Naš cerkovnik Anton Markelj se je bojeval v Galiciji v 16ih bitkah. Ranjen in bolan se je vrnil domov in je tu umrl dne 8. marca. Zapustil je vdovo in deset nepre-skrbljenih otrok.

Nagla smrt poštarja. Dne 8. marca se je v Železnikih ustrelil c. kr. poštar g. Bogomir Helmich. Služil je 40 let. Zapustil je zapiske, iz katerih sledi, da se mu je zmešalo.

Laškega ogleduha so prijeli na Trbižu na Koroškem.

Nesreča z revolverjem. Na Trbižu je neki vojak posestniku Žerjavu razkazoval revolver, ki je bil nabit. Revolver se je sprožil, strel je priletel v trehuh Žerjavu, ki je drugi dan umrl. Vojaka so zaprli.

Železniška nesreča. V Mitrovici na Hrvaškem se je tovorni vlak zaletel na kolodvoru v osebni vlak. Tri lokomotive so se popolnoma razbile, devet oseb je bilo ubitih in 18 ranjenih.

Italijani na Goriškem posnemajo Nemce. Opustiti hočejo razne stranke nasprotstva zaradi vere in se sporazumeti, če kaj pride, na podlagi narodnosti. Neki list piše: „Pridi, pridi oni dan, in mi Furlani ga bomo proslavili kot dan zmage našega orožja.“

Zmešalo se je Luki Torkarju v Kalu na Tolminskem. Sežgal je več stotakov in hotel vreči v peč hranilno knjižico, kar mu je pa žena zabranila. Potem se je sunil z nožem v trebuh in je umrl v groznih bolečinah.

Padli so na bojišču: Mihael Stružnik iz Oševka je padel pri Novem Miastu v Galiciji 22. okt. 1914. Janez Pogačar z Bohinjske Bele je zdrknil v Karpatih z neke skale, prenesen bil v bolnišnico v mesto Barfje na Ogrskem, in je ondi umrl.

Iz ruskega vjetništva so se oglasili: Ivan Švelc s Huj pri Kranju je pisal iz mesta Bugulme v Samarski guberniji (Bugulma ima 8000 prebivalcev in leži ob rečici Bugulminki, ki se izteka v Kamno in ta v Volgo), Janez Strupi z Rupe pri Kranju, ki je bil ranjen na nogo, je pisal iz bolnišnice v Moskvi, da je že boljši, Anton Eržen iz Kranja je tudi še živ, Ivan Velepč iz Ljubljane, o katerem ni bilo že 7 mesecev nobenega glasu, Anton Anžlovar s Češnjice, Mihael Markič iz Kranja se je oglasil iz Omska v Sibiriji. (Mesto Omsk leži na reki Omu, ima 40.000 prebivalcev, 14 pravoslavnih cerkva in eno katoliško cerkev, peš se iz Kranja v Omsk ne pride v dveh mesecih.)

Znamenje časa. Na dunajskem sejmu se je prodal prešič, ki je tehtal 360 kg, za 1008 kron, torej kilogram žive teže 2 K 80 v.

Velika draginja goveje živine na Dunaju. Cena goveje živine na Dunaju je bila v ponedeljek 25 K, da, tudi 30 K višja, nego prejšnji ponedeljek.

Koruza zaplenjena. Na Ogrskem bodo zaplenili zaloge koruze, ki niso bile naznanjene.

Ogrski mlin zgorel. Parni mlin v Bekecs Csaba je zgorel.

200 gramov moke za osebo na dan se sme od marca naprej uporabljati na Nemškem.

Davek za dobavitelje armade. Na Pruskem nameravajo uvesti za podjetja ki dobavljajo armadi in ki zdaj vojski v vojski veliko zaslužijo, nov davek.

Popisovanje krompirja na Nemškem. Na Nemškem bodo vsled sklepa zveznega sveta popisovali zaloge krompirja.

Na Pruskem se ne bodo prenehali narodnostni boji. Pruska zbornica je odobrila proračun naseljeniške komisije, ki ponemčuje Poljake.

49.720 visokošolcev je v Nemčiji pod orožjem.

Gorske čevlje za naše vojake! Splošno je znana izvrstna kakovost v planinskih deželah vrhomačenih gorskih čevljev. Vojni preskrbovalni urad vojnega ministerstva se je vsled tega odločil, da preskrbi v vojni se nahajajočim krdelom gorske čevlje v kolikor jih je mogoče dobiti. Požrtvovalnost prebivalstva v okolišju 3. zbornice se tedaj nujno prosi, da prepusti v svoji lasti se nahajajoče gorske čevlje in druge močne, na roko delane čevlje. Navedeni urad sprejme vsako darilo gorskih čevljev z veliko zahvalo; kdor ni v stanu, v svoji lasti se nahajajoče gorske čevlje prepustiti brezplačno, dobi od navedenega urada za nje primerno, za nove čevlje polno povračilo. Pač ga ne bo, ki bi pustil svoje gorske čevlje v omari ležati, dočim bi isti tako dobro služili našim vojakom v karpatih. Kranjci, pokažite, da nikdar ne opešate v svoji požrtvovalnosti za naše brate, ki tako junaško branijo našo državo. Oddajte toraj svoje gorske čevlje. Neizmerno ustrezete s tem našim krdelom. — Vojni preskrbovalni urad c. in kr. vojnega ministerstva. Zbiralnica darov v naturalijah pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani, Simon Gregorčičeva ulica št. 20.

Razglas. Glasom ministerske naredbe z dne 5. marca t. l. mora vsakdo, čegar zaloga presega določeno množino, naznaniti svojo zalogo na kožah, usnju ter strojilih po stanju z dne sobote 13. marca 1915 okrajnemu glavarstvu do najkasneje torka 16. marca 1915 ter nadalje vsakih 14 dni v torek po stanju predidno sobote. Naznanila je podajati v dveh istopisih na posebnih obrazcih, ki se dobivajo pri županstvu in pri podpisnem uradu, in sicer je porabljeni za kože rme, za usnje sive ter za strojila zelene tiskovine. Na drugi strani teh obrazcev je natisnjena omenjena naredba, s koje določili naj se vsak zavezanec najnatančneje seznaniti, ker se bo vsak najmanjši prestopok najstrožje kaznoval. Opozarja se zlasti na § 4 naredbe, glasom katerega mora vsak zavezanec voditi o svojih zalogah natančno skladovno knjigo. — C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, dne 6. marca 1915.

Razglas. Spreminjaje t. u. razglas z dne 8. februarja 1915 št. 2150 se opozarja peke, slaščičarje, druge prodajalce peciva, kakor tudi lastnike gostilničarskih in krčmarskih obrtov vseh vrst, ki morajo imeti v smislu § 13 min. naredbe z 30. januarja 1915 št. 24 drž. zak. v svojih prodajalnih in obrtnih prostorih odtisk te naredbe na vidnem mestu nabit, da si morajo dotične plakate, ki se dobe v tiskarni „Tiskov. društva“, sami nabaviti. Kdor izmed imenovanih obrtnikov ne bi imel po 20. marcu t. l. omenjene naredbe v svojem prostoru nabite, se bo strogo kaznoval. — C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, dne 8. marca 1915.

Razglas. C. kr. deželna vlada za Kranjsko je glasom razpisa z dne 28. februarja 1915 št. 4806 razveljavila najvišje cene za nadrobno prodajo mesa, — ki jih je nazadnje določila z razglasom z dne 27. januarja 1915 št. 1153/II, — in sicer z dnem 28. februarja 1915. Vendar se opozarja, da se bo vsako neprimerno zvišanje cen kar najstrožje kaznovalo in slučajno odvzela tudi obrtna pravica. C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, dne 3. marca 1915.

Navodilo za izdelovanje trpežnega blaga iz svinjskega mesa. Trpežno blago iz svinjskega mesa (t. j. gnjat, slanina in klobase) potrebuje skrbnega pripravljanja, če naj se ohrani za dalj časa. Gnjat in slanina se morajo dobro soliti tudi v spodnjih plasteh. Pri tem je paziti, posebno pri gnjati, da se blago namaka v zadostno močni solnici, in sicer po velikosti kosov 6 do 10 tednov. Ob začetku nasoljevanja je blago povsod, posebno ob tistih mesnih delih, ki niso pokriti s kožo, obdrgniti s soljo. Tekom nasoljevanja je blago shranjevati, če mogoče, v kletih pri 6° do 12° C toplini. Pri višji toplini se lahko blago pokvari, pri nižji toplini se zakasni oziroma popolnoma zadrži pronicanje soli v spodnje plasti mesa. Po nasoljenju se naj položita gnjat in slanina za pol dneva ali za cel dan v vodo, da se sol deloma izgubi. Nato naj se dobro opereta.

Pred prekajevanjem naj se sušita v zračnem prostoru, če mogoče v prepihu, in sicer, kakor je zrak vlažen, po več dnu ali tednov. Klobase naj se sušijo takoj po izgotovitvi. Med sušenjem naj se blago ne izpostavlja mrazu, vlažnemu zraku, ali visoki toplini. Prekajevanje blaga naj se izvrši počasi, v hladnem, ne premočnem dimu, ki ga daje žagovina iz trdega lesa. Če se naj blago ohrani za delj časa, mora se prekajevati gnjat približno 3 tedne, slanina do dva tedna in klobase do 1 tedna.

Litanije sv. Jožefa, zložil Fr. Ferjančič. Litanije so zložene v lahkih dijatoničnih harmonijah, zategadelj so popolnoma prikladne našemu ljudskemu petju. Ker so litanije sv. Jožefa sedaj dovoljene za očitno službo božjo, priporočamo jih toplo vsem slovenskim cerkvenim predstojništvom za praznik in pobožnosti sv. Jožefa. Litanije je založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani; cena za izvod je 30 vin.

NOVEJŠE VESTI.

Dunaj, 10. marca. Pri Gorlicah v zahodni Galiciji so naši vzeli neki jarek in vjeli 200 Rusov. Na Karpatih so pa naši pregnali Ruse z nekega grebena in jih 300 vjeli. Iz vzhodne Galicije je malo glasu. Pri Nadvorni je bil napad Rusov odbit. Pri Črnovicah so bili neznatni spopadi.

Dunaj, 10. marca. Na Pilici, Nidi in Dunajcu so se vneli hudi boji. Vkljub velikemu snegu so bili že prej boji pri Zakličinu in vzhodno od Gribova. V Tarnovu so le še ruske prednje čete. Na Karpatih so naši dobili veliko ojačenje.

Berlin, 10. marca. Angleški rušilec „Ariel“ je potopil danes nemški podmorski čoln „U 12“. Moštvo se je rešilo. Angleži hočejo vjete častnike nemških podvodnih čolnov poobesiti, češ, da so roparji, ker napadajo nevtralne ladje.

Berlin, 10. marca. V Vogezih je hud mraz. Pozimska bitka v Champagni je končana. Trajala je 14 dni. Nemci so izgubili 15 tisoč mož, Francozi pa 45 tisoč mož.

Atene, 10. marca. Ko je odstopil ministrski predsednik Venizelos, je kralj ponudil to čast Zaimisu, ki pa ni hotel sprejeti. Ministrstvo je zdaj sestavil Gunaris. Večina zbornice je proti njemu, zato bo najbrže razpuščena. Židi so za Nemce.

Minister Gunaris je za popolno nevtralnost Grške. Zunanji minister Zographos, večkratni milijonar, ki je študiral v Monakovem, je prijatelj Nemcev in velik nasprotnik Slovanov. Venizelos je prišel pri kralju v popolno nemilost.

Dunaj, 11. marca. Pri Nadvorni so bili Rusi vrženi nazaj in so izgubili 280 vjetnikov. Drugegače je v vzhodni Galiciji in v Bukovini mir.

Berlin, 11. marca. Nemci so vjeli v bojih z Rusi pri Ostrolevski 6 častnikov in 900 mož in pri Novem Miastu 1660 mož.

Berlin, 11. marca. Tu prevladuje mnenje, da je grška nevarnost odstranjena. Da je postal Gunaris minister, so Nemci zadovoljni in grškemu kralju hvaležni.

Ukaz za peke, slaščičarje, gostilničarje in krčmarje, se dobi v tiskarni „Tiskov. društva“.

Velika svota denarja

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 19, Ljubljana.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. Edv. Globočnik, okrožni zdravnik in zobozdravnik, in Fr. Holzhaeker, konc. zobotehnik

V KRANJU

v Hlebševi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne na razpolago.

Dr. Globočnik ni k vojakom poklican in zdravi nadalje. 16 52—34

Zahvala.

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo prežalostno vest, da je naša ljubljena sestra, oziroma svakinja in teta, gospa

Za prijazne dokaze iskrenega sočutja povodom smrti naše iskreno ljubljene sestre, oziroma svakinje in tete, gospe

Marija Keržič roj. Mandelc

c. kr. okrajnega sodnika vdova

po dolgi mučni bolezn, previdena s svetimi zakramenti za umirajoče, v 76. letu svoje starosti, danes mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb blage pokojnice se vrši v sredo 10. marca ob 5. uri popoldne.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v tukajšnji župni cerkvi.

Predrago pokojnico priporočamo v blag spomin in molitev.

V Kranju, dne 9. marca 1915.

Žalujoči ostali.

se nam ni mogoče vsakemu posebej zahvaliti, zato naj sprejmejo srčno zahvalo tem potom tudi vsi oni, ki so spremili blago pokojnico k zadnjemu počitku.

Posebej se zahvaljujemo prečastiti duhovščini in vsem, ki so nam stali v britkih urah ob strani.

V Kranju, dne 11. marca 1915.

Žalujoči ostali.

Čisto novo in moderno

blago za ženske in moške obleke radi prevelikega nakupa in velike zaloge prodajam

po lastni ceni

IVAN SAVNIK
Kranj, pri Besenčanu.